

Regrupări preelectorale

Anatol
GOLEA

SINTAGMA «TOAMNA POLITICĂ FIERBINTE» A DEVENIT DEMULT LA NOI UN CLIȘEU JURNALISTIC. ÎN PRIMUL RÎND, PENTRU CĂ POLITICIENII CARE S-AU ODIHNIT PE LITORAL, CÎND VINE TOAMNA, SE AVÎNTĂ ÎN LUPTE, DORIND IARĂȘI ȘI IARĂȘI SĂ-ȘI DOVEDEASCĂ CAPACITATEA. MAI ALES, ÎN TOAMNA ACESTUI AN. NU TREBUIE SĂ FII UN PREZICĂTOR POLITIC CA SĂ PRESUPUI CĂ TOAMNA VOR DEMARA PREGĂTIRILE ACTIVE DE ALEGERILE PARLAMENTARE, PRECONIZATE SĂ AIBĂ LOC PRIMĂVARA. PRIMA JUMĂTATE A TOAMNEI A ÎNDRAPĂȘIT CU VÎRF ȘI ÎNDESAT ACESTE AȘTEPTĂRI.

Partidul Comuniștilor (PCR), aflat la guvernare, respectă cu fermitate dispozițiile congresului din martie al partidului, care a dat startul neoficial cursei electorale. Spre deosebire de toate celelalte formațiuni, este cert că PCR nu

intenționează să constituie blocuri și să opereze transformări radicale. Partidul de guvernămînt merge „cu pași mari” sperînd să obțină a treia oară dacă nu majoritatea în Parlament, mai multe voturi decît alte partide. Este și posibil – datorită

electoratului vîrstnic activ, aplicării resurselor administrative, financiare și media nelimitate, popularității liderului său – șef de stat și unei serii de alți factori.

Dar de multe circumstanțe va depinde dacă PCR va repurta o

victorie convingătoare sau, pur și simplu, își va devansa concurenții principali. În primul rînd, succesul sau nereușita PCRМ vor depinde, în mare măsură, nu de lupta politică, ci de acțiunile (sau inacțiunile) sale proprii. Putem spune că primul pas pe care l-au făcut comuniștii imediat după congres în întâmpinarea alegerilor – schimbarea Guvernului – nu a fost unul prea reușit. Noul Guvern nu este cu mult mai bun decât cel vechi. În pofida tuturor eforturilor, încă nu se poate spune că Zinaida Greceanii a adus dividende suplimentare în activul partidului. Guvernul nou îl ascultă pe șeful statului la fel de bine ca și cel precedent, dar aceasta nu dă un plus de eficiență. Mai mult, se pare că comuniștii și-au lansat, cu propriile mâini, un oponent nou – pe Vasile Tarlev.

Nu se atestă avansări nici pe direcția transnistreană. Precum au presupus observatorii, optimismul exagerat al lui Vladimir Voronin s-a dovedit a fi nejustificat. În jurul întrevederii amânate cu Igor Smirnov a fost atîta gălăgie încît Președintele Moldovei a declarat chiar că liderul tiraspolean și toate regimurile separatiste trebuie trimise la „gunoiștea istoriei”. Afirmăție cu care Smirnov, probabil, nu este categoric de acord. El va imita dorința de a rezolva problema transnistreană, dar, de fapt, va aștepta rezultatele alegerilor parlamentare din Moldova ca să vadă încă o dată – cine va fi pe cal alb, și cine va merge la gunoiște...

În rest, comuniștii nu prea au motive pentru îngrijorare. Ei dețin controlul total asupra situației din Parlament și Guvern, iar prin regruparea forțelor în Consiliul Municipal Chișinău ei au neutralizat și activismul opoziției liberale în capitală. Judecînd după comportamentul oponentilor principali, comuniștii nu au de cine să se teamă. Nimeni nu atentează serios la electoratul lor.

Probabil, lucrul acesta va încerca

Pentru mandatele din Parlament se va da o luptă disperată și pentru că, în premieră, partidele care vor ajunge în Legislativ vor obține finanțări de la bugetul de stat. Celelalte vor trebui să aștepte alegerile următoare pentru autoritățile locale. În acest caz, toți cei care vor acumula 50 de mandate în consiliile locale pe toată republica vor beneficia de sprijin de la stat.

să-l facă Vasile Tarlev, revenit în politică în fruntea Uniunii Centriste. El a fost supărat de faptul că a fost demis „din propria dorință” și nu a primit nimic în schimb. Dacă nu vom lua în calcul, bineînțeles, «Ordinul Republicii», acordat de Vladimir Voronin, care îi asigură pe toți că ex-premierul rămîne „membru al echipei”. Șeful statului mai susținea că acestuia îi va fi încredințat „un sector de lucru de răspundere”. Totodată, fie că nu s-a găsit un atare sector, fie că nu a mers relația cu fosta „echipă”, dar domnul Tarlev a rămas nesolicitat. După o jumătate de an de inactivitate, el s-a grăbit să-și caute un loc sub soare, pînă electoratul nu l-a uitat definitiv pe cel care s-a aflat cel mai mult timp dintre toți în postul de prim-ministru, în istoria Moldovei contemporane.

Uniunea Centristă din Moldova (UCM), cu președintele ei constant, Mihai Petrache, nu a acumulat niciodată în alegeri nici măcar un procent din voturile alegătorilor. Treptat, partidul a ajuns la periferia vieții politice și părea că zilele lui sînt numărate. În pofida divergențelor și scandalului de la congres, alegerea lui Tarlev în fruntea UCM îi oferă Uniunii șansa, cel puțin, să lupte la alegerile parlamentare și să nu ceară să fie luată sub aripa cuiva.

Este cert că acest partid va căuta acum să obțină voturile nu doar ale alegătorilor de orientare democrată și social-democrată, ci să mai rupă și ceva din „torta comunistă”. Înțelegînd situația, autoritățile au reacționat critic la apariția lui Tarlev în politică și au dat curs imediat

informației despre fraudele de la Fabrica «Bucuria», din perioada în care proaspătul politician era director al acesteia. Și acesta este doar începutul. De altfel, nimeni nu a anulat principiul: „Ai noștri sînt ofenșați, ei trebuie apărați!” Asemenea acțiuni ale autorităților pot nu numai să pună piedici Uniunii Centriste, dar și s-o ajute.

Or, și o atare publicitate îndoielnică și ajutor din partea autorităților abia de pot favoriza depășirea de către UCM a pragului de șase la sută pe care comuniștii nu au de gînd să-l diminueze, contrar recomandărilor organismelor internaționale. Dacă Uniunea Centristă va acumula 4-5 procente, am putea spune că acesta va constitui un eșec al comuniștilor, pentru că partea leului din aceste sufragii va fi ruptă de la ei și distribuită proporțional tuturor celor care vor accede în Parlament. Iar dacă UCM va ajunge totuși în legislativ, nu încapе îndoială că partidul va accepta colaborarea pentru constituirea majorității parlamentare comuniste.

Există chiar presupuneri, potrivit cărora, de fapt, toate divergențele dintre Tarlev și foștii tovarăși de idei din Partidul Comuniștilor ar fi fost înscenate, cu scopul creării „coloanei a doua” pentru constituirea ulterioară a majorității parlamentare. Asemenea variante, deși par puțin verosimile, nu pot fi neglijate. Iar faptul că Vladimir Voronin a respins în repetate rînduri posibilitatea de constituire a unor partide-satelit nu face decât să confirme ipoteza.

Cu o jumătate de an înainte

de alegeri, Voronin nu-și ascunde intenția de a fi primul pe lista candidaților de parlamentari ai PCR, de a deveni ulterior Președinte al Parlamentului și a conduce țara în același regim. O aluzie clară în acest sens a fost făcută în interviul acordat recent postului de radio «Ăho Moskvî», în care Voronin a declarat că rămîne în «politica activă». Comuniștii speră să obțină voturile care nu le ajung în Parlament, în primul rînd, de la Partidul Popular Creștin Democrat (PPCD), care în ultimii ani a parcurs o cale anevoioasă de la principalul oponent pînă la principalul aliat al comuniștilor.

Iurie Roșca și-a dovedit de multe ori capacitatea de a se adapta la orice situație și de a rămîne în politică. El a primit cadou de la comuniști postul de televiziune «EU (Roșca) TV», precum și multe alte facilități, și speră foarte mult să depășească așa-zisul sindrom „4 aprilie 2005”. Atunci, comuniștii vor putea miza pe deplin pe voturile sale la formarea majorității parlamentare pentru alegerea șefului statului, a spicherului și pentru formarea Guvernului.

Or, mai rămîne o întrebare: va ajunge oare PPCD în Parlament sau nu? Doar Roșca însuși ar putea să răspundă afirmativ la această întrebare. Cu siguranță, el va căuta să găsească vreo baghetă magică, cum au fost pentru el în campaniile electorale precedente fostul deținut politic Ilie Ilașcu; luptătorul înverșunat împotriva corupției, generalul Nicolae Alexei, și protestele anticomuniste cu dispariția enigmatică a lui Cubreacov.

Pentru că nu sînt la fel de siguri că „parteneriatul politic” va continua și coaliția roș-oranj se va menține, comuniștii vor căuta să stabilească relații cu alte partide, care ar putea accede în Legislativ. Mai întîi, din rîndul așa-zişilor centristi, care se situează pe eşichierul politic mai la dreapta de Uniunea Centristă. O atare forță ar putea să devină Partidul Democrat, cu care comuniștii

Viitoarea campanie electorală va fi sub controlul organismelor internaționale, în primul rînd, al Uniunii Europene. În pofida tuturor eforturilor și solicitărilor disperate ale Chișinăului oficial, pînă la alegeri Bruxellesul nu va semna cu Moldova un acord sau un alt document, mai avansat decît Planul de Acțiuni. În funcție de caracterul corect și democratic al alegerilor, va fi luată decizia privind nivelul de parteneriat al Moldovei cu Uniunea Europeană. Și orice nereușită va însemna pentru Chișinău că trenul integrării europene a plecat ireversibil. Iar noi vom fi osîndiți să zăcem pe marginea drumului.

au mai reușit să se înțeleagă în actualul Parlament. Sau Partidul Social Democrat, cu ajutorul căruia autoritățile centrale au putut destrăma coaliția de guvernămînt în Consiliul Municipal Chișinău, făcînd mult rău democraților și liberalilor. Dar se pare că accesarea acestor partide în Parlament este o întrebare la fel de mare, ca și în cazul PPCD-ului.

Doi Dumitri - fostul președinte al Parlamentului, Diacov, și fostul premier, Braghîș, pînă la urmă nu s-au putut înțelege în privința fuzionării partidelor și convocării, toamna, a congresului de fuziune. De asemenea, nu s-au îndreptățit zvonurile lansate acum un an, precum că Marian Lupu ar putea să devină liderul Partidului Democrat, iar vreun alt politician cunoscut va adera la social-democrați. Aceștia nu au reușit să ducă la un sfîrșit logic unirea puterilor în centrul politic, Partidul Democrat a suferit pierderi mari din cauza exodului mai multor activiști de partid la Partidul Liberal Democrat. În această situație, este greu de crezut că ambele partide, PSDM și PDM, vor trece în Parlament.

Nici situația din tabăra liberalilor nu oferă mai multă certitudine. Procesul de unire a forțelor pe flancul drept s-a blocat, fără să fi început. Liberal-democrații, care mențin o amploare mare a

activităților de partid, în premieră pentru istoria politicii moldovenești contemporane, au desfășurat un congres în afara Chișinăului - la Bălți. Acolo, ei au anunțat startul oficial al campaniei lor electorale și intenții serioase de a lucra în toată republica, fără să se limiteze cu perimetrul /pieței - ?/ Marii Adunări Naționale. Aceasta poate da anumite rezultate, avînd în vedere succesul relativ al lui Vlad Filat la alegerile de primar de Chișinău și poziția anticomunistă consecventă a PLDM-ului.

După ce PPCD și-a abandonat retorica anticomunistă, voturile electoratului cu viziuni anticomuniste sînt pretinse, pe lîngă PLDM, de către Alianța „Moldova Noastră” și Partidul Liberal. Acestea așteaptă, deocamdată, dacă cineva dintre alți parteneri din aripa liberală se va asocia ca să ia cu asalt împreună Olimpul parlamentar. Deocamdată, doar Partidul Popular Republican a anunțat asemenea intenții. Liderul acestuia, Nicolae Andronic, admite posibilitatea de aderare la AMN, în timp ce Partidul Național Liberal, mișcarea „Acțiunea Europeană” și alte cîteva partide încearcă să elaboreze independent tactica și strategia de desfășurare a campaniei electorale. Totodată, nu toate țin cont de faptul că le-a rămas foarte puțin timp. Dacă a mai rămas, în fond. ■

Guvern nou – buget vechi

CONTRAR AȘTEPTĂRILOR, NOUL GUVERN NU A PROPUȘ ȘI O NOUĂ STRUCTURĂ A BUGETULUI DE STAT PENTRU ANUL VIITOR. CA STRUCTURĂ, ACESTA ESTE, PRACTIC, IDENTIC CU BUGETELE DIN ULTIMII ȘAPTE ANI, UNICA DIFERENȚĂ CONSTITUIND-O CIFRELE.

Igor
VOICINICH

De fapt, această situație are o explicație foarte simplă – majoritatea persoanelor responsabile de elaborarea bugetului, inclusiv premierul Zinaida Greceanii, au făcut parte și din vechiul Guvern. Se vede că aceștia au preferat să meargă pe cărăruia bătătorită deja, să propună un buget care, de bine de rău, permite țării să înnoade tei de curmei și să evite schimbările „revoluționare”, deosebit de

periculoase într-un an electoral. În rezultat, nici nu este de mirare că, dacă e să suprapunem proiectul de buget cu care a venit Guvernul acum un an și cel cu care a venit recent, practic, nu vom vedea nici o diferență (ca structură), fiind doar precizate cifrele, care, evident, au crescut. Anume așa am procedat și noi, adică am suprapus cele două bugete (2008 în varianta inițială și 2009), lucru care permite lesne de făcut o analiză comparativă.

Venituri bugetare

Astfel, în 2009 se preconizează că veniturile bugetului de stat vor constitui 17,224 mlrd. lei, dintre care granturilor externe le vor reveni 819 mil. lei. O sumă de 558,1 mil. lei din granturi va fi pentru susținerea bugetului, iar restul - pentru proiecte finanțate din surse externe. De notat că veniturile totale ale bugetului-2008 au fost preconizate acum un an la 14,658 mlrd. lei, dintre care granturile au

constituit 1,175 mlrd. lei. Pentru susținerea bugetului în 2008 au fost prevăzute 731 mil. lei din granturile externe, iar pentru proiecte finanțate din surse externe – 444 mil. lei.

Ca și în bugetul-2008, cea mai mare pondere în bugetul-2009 o vor avea veniturile fiscale - 14,461 mlrd. lei. Dintre acestea impozitul pe venit îi vor reveni – 110,1 mil. lei (193,1 mil. lei în 2008), impozitelor interne pe mărfuri și servicii – 13,163 mlrd. lei. (10,463 mlrd. lei). La cel de-al doilea tip de impozite se atribuie: TVA la mărfurile produse și serviciile prestate pe teritoriul Republicii Moldova - 4,071 mlrd. lei (2,96 mlrd. lei), TVA la mărfurile importate – 8,820 mlrd. lei (7,3 mlrd. lei). Restituirea TVA este preconizată la nivelul de 1,806 mlrd. lei (1,46 mlrd. lei).

Tot din acest tip de impozite fac parte și accizele, care în total în 2009 vor furniza bugetului 1,765 mlrd. lei (1,38 mlrd. lei). Accizele la materialul vinicol vor fi de 8,645 mil. lei (4,1 mil. lei), la rachiu, lichioruri, divinuri și alte băuturi spirtoase - 228,8 mil. lei (199,1 mil. lei), la bere - 247 mil. lei (199,2 mil. lei), la produsele din tutun - 114,4 mil. lei (83 mil. lei), la bijuterii - 18,2 mil. lei (12,1 mil. lei), la benzină și motorină - 467,5 mil. lei (467,5 mil. lei), la autoturisme – 700 mil. lei (449,8 mil. lei). Restituirea accizelor va constitui în total 93,3 mil. lei (90 mil. lei).

Printre veniturile fiscale ale bugetului pentru 2009 se numără și taxele. Dintre acestea, venituri importante vor aduce: taxele rutiere în total - 108,9 mil. lei (96,1 mil. lei), taxa de licență pentru anumite genuri de activitate - 102,8 mil.

lei (107,8 mil. lei), taxa de timbru - 15,7 mil. lei (10,5 mil. lei), taxa pentru revitalizarea agriculturii - 81,3 mil. lei (67,9 mil. lei), taxa vamală - 816,8 mil. lei (640 mil. lei), taxa pentru efectuarea procedurilor vamale - 328,8 mil. lei (211,6 mil. lei), taxa consulară - 38,6 mil. lei (59,7 mil. lei).

Ca și în anii precedenți, veniturilor nefiscale le revine o cotă neînsemnată în structura bugetului de stat. Printre acestea pot fi menționate: dividendele aferente cotei de participare a statului în diferite societăți pe acțiuni - 100 mil. lei (132 mil. lei), defalcările din profitul net al întreprinderilor de stat - 80 mil. lei (40 mil. lei), dobânzile la creditele acordate de la bugetul de stat - 40 mil. lei (30 mil. lei), dobânzile aferente soldurilor mijloacelor bănești la conturile bancare ale Trezoreriei de stat - 8 mil. lei (20 mil. lei), dobânzile de la depunerea mijloacelor bugetare la conturile de depozitare bancare - 20 mil. lei (15 mil. lei).

Nu se știe din ce motive, în 2009 va scădea, practic, în jumătate ponderea în buget a taxelor și plăților administrative, deși acestea vor furniza și în continuare venituri substanțiale. Dacă în 2008 din aceste taxe în bugetul de stat se preconiza vărsarea a 512 mil. lei, apoi în 2009 - doar 255,4 mil. lei. Din categoria respectivă de taxe fac parte: taxele pentru examinarea cauzelor de către instanțele de judecată - 60 mil. lei (62 mil. lei), taxele achitate pentru servicii notariale și venitul notarilor de stat - 58 mil. lei (49 mil. lei), taxe pentru eliberarea pașapoartelor - 8,2 mil. lei (6,2 mil. lei), taxe percepute de poliția rutieră – 500 mii lei (3 mil. lei), mijloace încasate ca

urmare a excluderii terenurilor din circuitul agricol - 25 mil. lei (3 mil. lei) etc.

În schimb, statul are de gând să se „revanșeze” pe alt plan - amenzi și sancțiunile administrative urmează să aducă la buget în 2009 70 mil. lei, ceea ce este de două ori mai mult decât în 2008. Interesant, de unde știu cei care elaborează bugetul cite încălcări și în ce sumă vor fi făcute în anul viitor?

Cheltuieli bugetare

În condițiile în care Guvernul așteaptă o creștere considerabilă a veniturilor bugetului în 2009, evident că a majorat și cheltuielile. Astfel, acestea urmează să constituie 18,009 mlrd. lei, pe când în 2008 au fost de 14,881 mlrd. lei. Nici la acest capitol Guvernul nu a fost ingenios și a venit cu vechea structură. La fel ca și în anii precedenți cele mai mari cheltuieli vor fi făcute pentru ocrotirea sănătății - 2,556 mlrd. (2,082 mlrd. lei) și învățământ - 1,934 mlrd. (1,579 mlrd. lei), pentru menținerea ordinii publice și securitate națională - 1,38 mlrd. (981,5 mil. lei), după care „slugile poporului” s-au gândit și la propriile comodități. Astfel, serviciilor de stat cu destinație generală (Parlament, Președinție, Guvern) le-au revenit în total cheltuieli în sumă de 1,19 mlrd. (1,017 mlrd. lei).

Pentru activitatea externă a țării în 2009 vor fi cheltuiți 274 mil. lei (263 mil. lei), apărarea națională - 276,7 mil. (279,4 mil. lei), justiție - 318,5 mil. lei (287,8 mil. lei), știință și inovare - 511 mil. lei (393,6 mil. lei), cultură, artă, sport și acțiuni pentru tineret - 259,3 mil. (245,1 mil. lei) etc.

La fel ca și în anii precedenți, din buget se vor aloca sume relativ mici pentru unele domenii destul de importante. Foarte puțin se va aloca pentru industrie și construcții - 28 mil. lei (25,3 mil. lei), pentru agricultură, gospodăria silvică, gospodăria piscicolă și gospodăria apelor - 870,5 mil. lei

Ca și în bugetul-2008, în bugetul-2009 cea mai mare pondere o vor avea veniturile fiscale - 14,461 mlrd. lei. Dintre acestea impozitelor interne pe mărfuri și servicii le vor reveni 13,163 mlrd. lei.

(772,3 mil. lei), pentru transporturi, gospodăria drumurilor, comunicații și informatică - 535,2 mil. lei. (683,5 mil. lei).

La capitolul cheltuieli bugetare merită menționat și serviciul datoriei de stat, pentru care, în total, se vor aloca 876,6 mil. lei. (652,6 mil. lei). Pentru serviciul datoriei de stat interne se vor aloca 675 mil. lei, iar a celei externe - 201,6 mil. lei.

De asemenea, trebuie de notat că în 2009 pentru completarea rezervelor de stat se vor aloca 60 mil. lei, pe cînd în 2008 s-au alocat 49,1 mil. lei.

Deficitul bugetar

În 2009 Moldova va avea un deficit bugetar mult mai mare decît în 2008 - 784,3 mil. lei contra a 223,7 mil. lei. Și aici Guvernul nu a „inventat bicicleta” și, ca și în anii precedenți, intenționează să acopere deficitul din astfel de surse ca: rambursarea împrumuturilor acordate de BNM - 118,8 mil. lei; împrumuturi externe de 805,1 mil. (dar, în același timp se vor achita alte împrumuturi externe de 482,7 mil. lei și, prin urmare, va rămînea mai puțin de jumătate din suma menționată); vînzarea și privatizarea bunurilor domeniului public - 390,4 mil. lei etc.

În 2009 Fondul de rezervă al Guvernului va fi de 158,2 mil. lei (46 mil. lei), iar transferurile din bugetul de stat către bugetele unităților administrativ-teritoriale

În 2009 vor „exploda” accizele la autoturisme, care vor crește de la 449 mil. lei pînă la 700 mil. lei. O mică „explozie” va avea loc și la capitolul accize la produsele din tutun. Dacă în 2008 statul intenționează să acumuleze accize de la aceste produse în valoare de 83 mil. lei, apoi în 2009 - 114,4 mil. lei.

- de peste 3 mlrd. lei (2,87 mlrd. lei).

Concluzii

Cu titlu de concluzie se poate de spus că, la fel ca și în anii precedenți, Moldova va avea un buget de consum, bazat în mare parte pe veniturile vămii, care, la rîndul său, va miza pe importurile masive în țară. Acest lucru se vede lesne din majorările pe care Guvernul le așteaptă la capitolul TVA la import, dar și la capitolele taxe vamale și taxe pentru efectuarea procedurilor vamale.

De asemenea, bugetul-2009 va fi unul orientat social, cele mai importante cheltuieli fiind făcute pentru ocrotirea sănătății, învățămînt și menținerea ordinii publice.

Unicele „intrigi” ale bugetului se conțin la capitolul accize. Nu este clar pe ce mizează Guvernul atunci cînd prognozează venituri cu mult mai mari decît în anii precedenți de pe urma aplicării accizelor la autoturisme, dar și la produsele din tutun.

De asemenea, bugetul-2009

pune nițel pe gînduri la capitolul venituri ale statului ca urmare a acțiunilor pe care le deține la diferite întreprinderi. Aceste venituri sînt mult mai mici decît acum un an, ceea ce ar însemna că, fie statul și-a vîndut deja acțiunile la diferite întreprinderi, fie întreprinderile la care statul este acționar au devenit mai puțin profitabile. În același timp, trebuie de menționat că bugetul va obține venituri mai mari decît în anii precedenți de pe urma vîrsării în buget a profitului întreprinderilor cu capital sută la sută de stat.

Alte concluzii ce pot fi făcute în baza proiectului bugetului pentru anul 2009 sînt: trezoreria de stat își va diminua defalcările în buget de pe urma plasării mijloacelor sale pe conturi bancare (în schimb, vor crește sumele provenite din dobînzile de la plasarea pe conturi a mijloacelor bugetului); taxele și plățile administrative vor oferi bugetului în jumătate decît urmează să ofere în 2008 (suma nu e mică, e vorba de pierderi de circa 250 mil. lei); statul va obține venituri cu mult mai mari decît în 2008 de pe urma scoaterii terenurilor din circuitul agricol (ceea ce ne duce la gîndul că foarte multe terenuri cu destinație agricolă își vor pierde acest statut în anul ce vine) etc.

În linii mari, acesta ar fi tabloul bugetului-2009 - un tablou care, cu excepția diferențelor menționate deja, nu se deosebește prea mult de cel al bugetelor anterioare. Nu este cel mai bun buget pe care-l putea avea Moldova, dar nu ne rămîne decît să ne consolăm cu gîndul că putea fi și mai rău. ■

Arta de a vinde

Anatol
PASAȘ

COMPANIA FRANCEZĂ BNP PARIBAS CORPORATE & INVESTMENT BANKING VA AJUTA GUVERNUL REPUBLICII NOASTRE SĂ EFECTUEZE PRIVATIZAREA BĂNCII DE ECONOMII. COMPANIA A CÎȘTIGAT CONCURSUL INTERNAȚIONAL PENTRU SELECTAREA CONSULTANTULUI FINANCIAR ȘI ÎN TERMEN DE JUMĂTATE DE AN VA PREZENTA AUTORITĂȚILOR MOLDOVEI AVIZUL DESPRE FELUL ÎN CARE URMEAZĂ SĂ FIE COMERCIALIZATĂ MAI BINE UNA DINTRE CELE MAI MARI BĂNCI DIN REPUBLICĂ.

Banca de Economii trebuie scoasă la vânzare pînă la 31 martie 2009. Acest termen a fost stabilit în Memorandumul FMI privind politicile economice și financiare ale Moldovei. Totodată, nu este prima dată cînd FMI insistă asupra transmiterii băncii în proprietate privată.

Pînă acum, autoritățile Moldovei nu prea au căutat să comercializeze banca, ea fiind una dintre cele mai vechi din republică și deține o rețea mare de filiale. Conform memorandumului precedent, evaluarea Băncii de Economii urma să fie încheiată încă în anul 2007. Atunci,

tenderul pentru evaluare fusese cîștigat de „Deloitte & Touche”, dar ulterior Guvernul a renunțat la planul inițial de estimare independentă a valorii de piață a băncii „în legătură cu cerințele nejustificate pe care le-a formulat compania de consultanță selectată”. Potrivit altor date, Guvernul ar fi deținut informații conform cărora auditorul intenționează să participe, într-un mod anumit, la privatizarea băncii pe care o evaluează.

În acest an, Guvernul, ca să evite situațiile penibile, s-a pus minuțios pe organizarea concursului, care a fost anunțat pe 28 martie, prin intermediul

„Financial Times”.

Pe lîngă Paribas, au mai depus cereri de participare la concurs GALT & Traggart (Georgia), HSBC Bank SRL (Marea Britanie) și consorțiul compus din agențiile Estimator-VM (Moldova), IAAG Consultoria (Spania) și MEINL Advisories (Austria).

După ce a analizat ofertele, grupul de lucru compus din reprezentanți ai Ministerului Economiei și Comerțului, Ministerului Finanțelor, Băncii Naționale a Moldovei, Comisiei Naționale a Pieței Financiare și Agenției Proprietății Publice pe lîngă

Ministerul Economiei și Comerțului, a apreciat că oferta BNP Paribas Corporate & Investment Banking este cea mai bună.

Igor GRIGORIEV, director al Agenției Proprietății Publice: *Pînă la 30 septembrie, urmează să se încheie negocierile cu cîștigătorul, prin semnarea contractului. Consultantul urma să determine, în șase luni, prețul real al pachetului de acțiuni ale statului și să propună formula de privatizare cea mai avantajoasă.*

Statul deține la bancă o cotă de 56,1%, persoanele juridice - 41% din acțiuni, iar persoanele fizice - 2,6%.

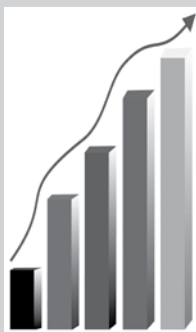
Dar negocierile cu BNP Paribas s-au cam lungit și contractul final a fost semnat cu o săptămînă mai tîrziu. Conform acestuia, consultantul urmează să elaboreze, în termen de șase luni, pachetul de documente și să scoată banca la vînzare. Dacă tranzacția nu va avea loc pînă la sfîrșitul anului 2009, termenul ar putea să mai fie prelungit cu un an.

Guvernul va plăti 170 mii euro pentru serviciile de consultant ale BNP Paribas și alte 2,5% din valoarea tranzacției la comercializarea pachetului de acțiuni ale băncii. ■

BNP Paribas, cel mai mare grup financiar din Franța, este lider în domeniul serviciilor bancare și financiare în Europa, deținînd locul al 15-lea din lume la capitalizarea de piață. Grupul are 155 mii de angajați, dintre care 123 mii lucrează în Europa, și deține înființarea la trei domenii de activitate importante: servicii bancare corporative și de investiții, administrarea activelor, servicii bancare și financiare cu amănuntul. BNP Paribas este prezentă în 85 de țări și are o poziție fermă pe principalele piețe financiare. Compania are activități în toate domeniile de business, în întreaga Europă. Franța și Italia sînt piețele interne de servicii bancare cu amănuntul ale grupului. BNP Paribas își dezvoltă intens activitățile și pe teritoriul SUA, are poziții puternice în Asia și pe piețele în curs de dezvoltare. Banking-ul corporativ și de investiții al BNP Paribas oferă spectrul complet de servicii financiare și de consultanță pentru companii, instituții financiare și investitori, indiferent de amplasarea acestora. În trimestrul doi, grupul a înregistrat un beneficiu net de peste 7,517 mlrd. euro.

Din dosarul "Profit"

În trimestrul II, Banca de Economii și-a crescut capitalul acționar cu 72,29 mil. lei (10,72%), devenind lider la sporirea capitalului acționar între băncile din Moldova. Capitalul acționar a fost majorat, în principal, datorită beneficiului nerepartizat, care după semestrul I a constituit 132,39 mil. lei, reprezentînd al doilea rezultat după cel al Moldova Agroindbank-ului.

Pe parcursul trimestrului, Banca de Economii și-a extins cota de piață la active la 9,7%, menținînd a patra poziție pe piața bancară după valoarea capitalului (3,5 mlrd. lei), dar a ajuns printre cinci bănci care în trimestrul doi și-au diminuat lichiditatea (-0,22%). Valoarea activelor lichide ale băncii a fost de 1,32 mlrd. lei.

Deținînd una dintre cele mai ramificate

rețele de oficii în republică, chiar dacă are o publicitate rezervată și dobînzii moderate, Banca de Economii a reușit să-și crească portofoliul de depozite cu 154,34 mil. lei (+6,29%). Aceste eforturi însă nu au ajutat-o să-și extindă cota pe piața mijloacelor atrase, care rămîne la nivelul de 10%.

Banca de Economii însă are succese la creditare. În trei luni, ea și-a sporit portofoliul de credite cu 137,92 mil. lei (+8,32%), pînă la 1,79 mlrd. lei. Totodată, cota de piață la creditări s-a extins cu 0,3 p.p., pînă la 8%.

Banca continuă să se pregătească activ de vînzare, îmbunătățindu-și indicatorii principali, totodată, acțiunile ei apar tot mai des la bursă, vînzările lor le mențin prețul de piață la nivelul de 190-195 lei pe o acțiune.

BC studiază posibilitățile de vânzare a businessului vinificatorilor

Alexandru
TANAS

STAREA PROASTĂ A ECONOMIEI ȘI INACTIVITATEA STATULUI I-AU STRÎNS PE VINIFICATORI LA PERETE. EI PARCURG O SITUAȚIE CARE SE ASEAMĂNĂ CU CEA CARE DOMNEȘTE ÎN ÎNCHISORI ȘI ÎN CARE FUNCȚIONEAZĂ REGULA: MAI ÎNTÎI MÎNCĂM CEEA CE E AL TĂU, APOI - FIECARE CEEA CE E AL LUI.

După împotririle îndelungate ale statului, în timpul cărora funcționari diferiți ca rang și culoare le-au prezentat vinificatorilor argumente forte, în viziunea lor, pentru repatrierea încasărilor în valută pentru produsele livrate în Rusia pînă la 26 martie 2006, Guvernul, în sfîrșit, a cedat. În iulie, el a aprobat hotărîrea de amnistiere la repatrierea încasărilor în valută străină, conform căreia vinificatorilor nu li se vor cere bani pentru vinul livrat, de aproape 130 mil. lei (\$13,4 mil.).

În tot acest răstimp, vinificatorii le-au dovedit funcționarilor, cu argumente explicite, că banii pentru

vinul livrat pînă la embargoul aplicat de Rusia la importurile vinicole moldovenești, nu vor mai fi recuperați niciodată. Și acum, cînd amnistia a căpătat putere de lege, se ridică întrebări față de hotărîrea guvernamentală. Bunăoară, de unde provine suma de \$13,4 mil. și de ce este atît de infimă? Managerii marilor companii vinicole spun că este o sumă extrem de mică, lăsînd să se înțelegă că, de fapt, cantitatea de bani irecuperabilă este mult mai mare.

Și asta pentru că suma banilor irecuperabili este foarte ușor de calculat. Trebuie să comparăm

statisticile privind restanțele vinificatorilor la situația din 26 martie 2006. Pentru că mai tîrziu exporturi de produse vinicole pe piața rusă nu au mai fost. Vinificatorii înșiși estimează pierderile la aproximativ \$180 mil. Putem presupune că o jumătate din acești bani este antrenată în așa-zisele scheme obscure, neincluse în exporturile oficiale. Astfel, suma reală ar trebui să se ridice la 400-500 mil. lei (\$41-51 mil.).

Există o serie de companii care și pînă la amnistie nu au fost prea preocupate de problema repatrierii încasărilor în valută. Prin muncă

asiduă și eforturi incredibile, ele au obținut deciziile judecătorești de la importatorii lor, în care se recunoștea oficial situația de forță majoră în Rusia, legată de interdicția importurilor de vinuri din Moldova.

Asemenea decizii erau înregistrate la Camera de Comerț și Industrie și la Inspectoratul Fiscal Principal de Stat. Astfel, companiilor care dețineau această listă de documente, de obicei, nu li se cerea să restituie încasările inexistente pentru vinul trimis în Rusia. Companiile treceau la pierderi acești bani în evidența proprie. Este adevărat că fiscul verifica aceste casări de zeci de ori, pînă accepta, în sfîrșit, argumentele vinificatorilor.

Or, de dragul justetei, ar trebui să recunoaștem că există companii care, în pofida amnistiei, continuă să aibă neplăceri în relația cu organele fiscale. Fiscul le cere pînă acum să plătească impozitele pentru produsele livrate în Rusia pînă la 26 martie 2006. În tot acest răstimp, vinificatorii au fost preocupați de problema recuperării banilor și sub aspectul că, pe fundalul articolului de repatriere a încasărilor în valută, se putea lucra lesne cu organizațiile de reideri. Pe lîngă faptul că întreprinderile trebuie să repatrieze, formal, sume mari, li se mai cere și o amendă de 100% pentru termenul depășit de repatriere. În această situație afacerile erau foarte simplu și ușor de acaparat, dacă exista o resursă administrativă puternică și lobby în structurile puterii.

Post factum, vinificatorii afirmă că Guvernul a procedat corect, anunțînd amnistia. Decizia, chiar dacă este întîrziată și venită din suferința vinificatorilor, este una corectă. Vorba ceea, mai bine mai tîrziu decît niciodată. Embargoul rus la importurile de vin a rămas în urmă. De 10 luni de zile, piața rusă este deschisă pentru vinurile moldovenești. Este o perioadă pe deplin suficientă ca să determinăm situația actuală a vinificației, să aflăm cum se simt vinificatorii.

Cu regret, trebuie să constatăm că, practic, toți vinificatorii se simt

Ploaia nu poate ține un an întreg. Omul nu poate fi sărac toată viața.

foarte și foarte rău. Credem că deja în decembrie 2008 vom avea de făcut bilanțul regretabil, stabilind who is who, ba și statutul sectorului de vinificație, în ansamblu. Motivul constă în creșterea nesemnificativă a vînzărilor de vinuri. Cantitatea pe care vinificatorii o pot produce și comercializa pe toate piețele, cu excepția Rusiei, este de aproximativ 10-12% pe an. Este un indicator normal și nu trebuie să le reproșăm vinificatorilor, să-i certăm pentru că ar valorifica slab piețele noi și cu o concurență sporită. Cît privește lansarea pe piața Rusiei, mulți au presupus că nu va fi ușor, dar abia de și-ar fi imaginat vreun vinificator că va fi atît de greu.

Cînd te întrebă ce pot atrage asemenea dificultăți și la ce pot aduce, ajungi, involuntar, la răspunsuri triste. Cel mai probabil, mulți vinificatori își vor reconsidera viziunea asupra acestui tip de business. Toți se vor întrea categoric: să rămînă în el sau nu?

Companiile sînt epuizate din cauza procedurilor birocratice de intrare pe piața rusă. Iată lista scurtă a celor necesare în mod obligatoriu: autorizația de export, certificarea, ghișeuul vamal unic, procedură inexistentă nicăieri în lume ca exportatorul să prezinte o garanție bancară asupra disponibilității de a expedia vin în Rusia, apoi i se elibera autorizația de cumpărare a timbrelor de acciz, care trebuie să treacă obligatoriu procedura codului de bare. Ultima procedură dă multă bătaie de cap. În codul de bare trebuie specificate o mulțime de date asupra produsului exportat, care se pot schimba pînă la momentul livrării vinului. Pe lista datelor și informațiilor există și un aspect

important – prețul la care vinul va fi livrat. De exemplu, dacă acesta nu va corespunde cu datele din codul de bare, or piața e piață, în două-trei luni toate pot să se schimbe, exportatorul riscă o singură soluție – interdicția livrării.

Vinificatorii care au dat busna pe piața rusă după aproape doi ani de chinuri, au trăit o încordare enormă. După exemplul celor 10 luni de activitate pe piața redeschisă, vinificatorii s-au înecat literalmente în birocrație. Datorită entuziasmului și dorinței de a-și redresa afacerile, ei cu greu, dar s-au lămurit cu toate condițiile draconice de intrare pe piață. Și aici, iată că și statul lor „i-a ajutat”, instituind noi cerințe la nivel de regulamente și proceduri, care trebuie respectate obligatoriu și, mai ales, plătite, ceea ce în final scumpește produsele. De exemplu, certificarea sau marca de stat comercială a calității. De fapt, s-a constatat că de marcă nu este interesat nici producătorul, nici consumatorul, ci doar instituția care încasează bani pentru ea.

Și plus la toate năpastele – situația obiectivă pe piețele externe – recesiunea economiei SUA și deprecierea dolarului, stagnarea pe piețele europene, demararea unor procese analogice în economia rusă și cea ucraineană, inflația mare, așteptările constante de scumpire a resurselor energetice. Acestor factori negativi ar trebui să le adăugăm dobinzile mari la credite (27%), imposibilitatea de obținere a unor împrumuturi noi din cauza celor nerambursate. Vinificatorii, practic, nu mai au ce depune în gaj, deși acum, în toiul noului sezon, ei au nevoie stringentă de bani. Toate acestea au căzut pe umerii

vinificatorilor, ajunși singuri în fața problemelor existente.

Pe piața redeschisă a Rusiei, managerii companiilor autohtone au remarcat din start câteva inovații care caracterizează piața sub un aspect nou, schimbat în perioada absenței vinurilor moldovenești, într-un sens nefavorabil Moldovei. De exemplu, mai înainte banii li se restituiau companiilor în 28-30 de zile, iar acum perioada de recuperare s-a extins la 90-120 de zile. Rezultă că acum sub formă de mijloace circulante, companiile au nevoie de o cantitate de bani de patru ori mai mare ca să-și deservească afacerea, în particular, exporturile de vinuri către Rusia. Capitalizarea livrărilor de vinuri pe piața rusă a crescut brusc.

Fenomenul de creștere a indicatorului de capitalizare se manifestă și pe alte piețe. Ritail în Ucraina și Kazahstan, practic, nu se mai deosebește cu nimic de ritail-ul din Marea Britanie, Germania sau SUA. Mai înainte, vinificatorii plăteau sume de intrare rețelei sau magazinului mare pentru a fi expuse pe raftul comercial, pe când acum așa-zisa taxă de intrare a crescut multiplu. Acum, pentru vinificatori este culmea visului să intre într-o rețea comercială cu posibilitatea de expunere pe raft a 20-30 de denumiri de vin. Cu asemenea costuri, posibilitățile financiare ale companiilor vinicole vor ajunge pentru cel mult două-trei feluri de vin.

Acum exportatorul moldovean trebuie să garanteze un anumit volum de vânzări de vinuri în termen de 60 de zile. Dacă nu are asemenea vânzări, trebuie să elibereze locul pe raft fără să recupereze banii plătiți pentru intrarea și locul pe raft. În plus, are de cheltuit enorm pentru acțiuni de trade-marketing, pe care trebuie să le organizeze regulat ca să se mențină în magazin.

Calcululele arată că dacă reprezentăm grafic o sticlă cu vin moldovenesc, rata venitului care li se cuvine vinificatorilor nu se ridică nici la 20%. Rezultă că cu o atare

rată de profitabilitate de la o sticlă de vin vândută companiile nu vor putea acoperi toate costurile de producere a vinului. Tocmai aici constă disperarea lor, care, practic, le inhibă pe multe.

Și cui, mă rog, i-ar ajunge nervi și puteri ca să îndure toate acestea? Căci este mult mai simplu să depui banii la bancă și să ai 23-25% nefăcînd nimic. Totul este simplu – stai, scuiță în pod, fumează, odihnește-te. O asemenea profitabilitate se atestă în timp ce vinificatorii, muncind din răsputeri, abia obțin o rentabilitate de 4-6%. Și asta cu riscuri enorme de producție, de 300-400%, luînd în calcul numele onest, reputația, relațiile deteriorate cu bancherii.

Vinificatorii se întreabă involuntar dacă nu e mai bine să vîndă totul, să depună banii la bancă și să ridice dobînzii mari? Mulți dintre ei nu-și imaginează, cît va mai dura această situație în economie, cînd nimănui nu-i pasă de fabricarea și exporturile de produse.

Managerii marilor companii propun diverse variante de soluții, pe care statul, adoptîndu-le, ar putea să-i ajute pe vinificatori în plan de termen scurt, oferind, totodată, sectorului șansa unei dezvoltări dinamice în viitor. Una dintre soluții constă în autorizarea exporturilor de vin în vrac, care oferă un viitor enorm Moldovei. Agenții economici

pot produce și exporta materii prime în cantități nelimitate. Odată ce Moldova are pămînt fertil și condiții climaterice bune pentru producția, de exemplu, de materii prime pentru vinurile spumante, de ce să nu profităm de aceasta? Este un loc rar în lume unde se pot produce vinuri spumante brute foarte calitative. Apropo, astfel a fost și în ex-URSS, cînd materiile prime moldovenești se îmbuteau la multe fabrici departe de hotarele Moldovei.

Componenta de materii prime mai este actuală și din punctul de vedere că republica are tehnologii vechi de producere a strugurilor, care, practic, au fost pierdute și își trăiesc ultimii ani. Restabilirea lor nu are rost, pentru că ele cer un număr enorm de brațe de muncă, pe care țara nu le va mai avea niciodată, totodată, nimeni nu va permite Moldovei să aducă chinezi. În Chile și Argentina, de exemplu, se aplică tehnologii și procedee de cultivare a viței de vie atît de moderne încît o persoană prelucrează plantații cu suprafața de 20 de hectare. Deci și pentru noi soluția trebuie să rezide în noi tehnologii și noi vii, care vor face posibilă creșterea nu a 4, ci, cel puțin, a 15 tone de struguri de pe un hectar. Și atunci rentabilitatea la livrarea materiilor prime ar putea să ajungă la 200% și mai mult.

În așteptarea sărbătorii

În acea perioadă dificilă pentru vinificatori, când vinurile lor au lipsit de pe rafturile magazinelor din Rusia, Moldova se alina cu speranțe grandioase. „Va veni timpul și vor avea parte și moldovenii de sărbătoare”, afirmau optimiștii. Pe lângă vinificatorii înșiși, nutreau și alții speranțe că vinurile moldovenești ar putea reveni pe piața Rusiei și ar putea să se afirme bine acolo. Dar au trecut nouă luni și vinificatorii au fost primii care au constatat: toate se obțin foarte și foarte greu și, mai ales, cu investiții fabuloase, de care businessul nu este pregătit după 1,5 ani de lîncezire. Chiar situația actuală este în defavoarea companiilor vinicole, ai căror manageri nu pot împrumuta bani pe piață la ei acasă și peste hotare.

Vinificatorii susțin că în patru ani, cei care vor avea suficientă răbdare, puteri și bani pentru această perioadă de timp, vor putea să readucă

Moldovei vânzări de 200 mil. sticle în Rusia. Și asta cu condiția obligatorie că piața rusă va crește continuu, adăugînd, cel puțin, 12-14% anual. Rezultă că în cinci ani piața însăși va crește cu 60%.

Hotarul de 200 mil. sticle de vin va putea fi cucerit în comun doar de către cei care dispun de resurse proprii sau bani de împrumut ieftini, care se pot obține pe perioada efectuării operațiunilor de marketing pe piața rusă. Marketingul modern și eficient este o direcție în vinificație în care trebuie să investești și să tot investești. Bursa pe piața rusă s-a sfîrșit și acum acolo trebuie comercializate vinuri de brand. Iar promovarea brandului cere investiții de bani grei pe care azi majoritatea companiilor nu le au și abia de vor avea în curînd: unii vinificatori sînt în pragul vînzării businessului lor de către creditori.

Cel mai probabil, anume această perspectivă văd experții internaționali

în viticultură și vinificație, atunci cînd susțin în unison că în Moldova apriori în 10 ani vor rămîne 4-5 companii vinicole mari, iar celelalte vor dispărea sau vor fi asimilate de structuri înrudite mai puternice sub aspect financiar.

Acum, se încheie etapa a cărei răceală vinificatorii o simt deja personal. Ea are legătură cu faptul că pe parcursul anilor 2006-2007, creditorii au așteptat ca vinificatorii să ramburseze împrumuturile. Și acum, cînd au trecut 10 luni din ziua revenirii vinurilor pe piața rusă, de fapt, nimic din ceea ce așteptau cu toții nu se întîmplă cu vinificatorii. Chiar și incandescența spiritelor, cînd mulți erau interesați cine va răspunde de situația în care au ajuns vinificatorii, a intrat în declin, dacă în genere nu s-a potolit complet. Se pare că acum sosește clipa, cînd băncile vor da cu toate comanda și dosarele cu gajurile vinificatorilor vor ajunge în judecătoria. Va fi o situație

Vinificatorii nu au scheme corecte de business

În caz de faliment al marilor companii vinicole în Moldova, un strat întreg al culturii de practicare a businessului va pleca de pe arenă. Astfel au comentat reprezentanții unei companii petroliere regionale cererile băncilor de chemare în judecată a companiilor vinicole.

Interlocutorul a recunoscut, cu regret, că acest final dramatic, în mare parte, a fost previzibil: majoritatea companiilor nu au avut o abordare în sistem a acestui business.

„În perioada dezvoltării vertiginoase, vinificatorii au dispersat businessul pe diferite direcții care consumau resurse și nu exercitau o influență eficientă asupra producției și vînzărilor de vin”, a spus reprezentantul companiei.

El a opinat că reprezentanții companiilor vinicole treceau cu vederea, fără să se gîndească, subvențiile de 100% care se oferă colegilor din alte state, ceea ce îi plasa din start în condiții inegale pe piețele respective.

„Managerii companiilor duceau o viață frumoasă, făcînd investiții mari în imobile și obiecte de lux și neavînd, totodată, scheme de

practicare a businessului integrate vertical și pentru perspectivă”, a spus managerul.

În opinia lui, embargoul aplicat de Rusia la importurile de vinuri moldovenești, în martie 2006, a urmărit nu numai scopul politic de a pedepsi Moldova, dar și cel de redistribuție a pieței alcoolului.

„În Rusia, deciziile politice au uneori un substrat economic bine exprimat. În cazul cu vinurile moldovenești și georgiene, ea s-a exprimat și în redistribuția pieței, de asemenea”, a menționat el.

În context, managerul presupune că atunci cînd băncile vor începe să desfășoare tendere în care vor vinde gajurile vinificatorilor, primii care vor răspunde acestor concursuri vor fi investitorii din Rusia, care vor avea posibilitatea să cumpere aceste active, în condiții fără alternativă, la prețuri acceptabile.

„Este puțin probabil ca investitorii occidentali să fie interesați de activele care funcționează într-un business greu de înțeles în lipsa unor scheme suficient de clare și transparente”, a conchis interlocutorul.

în care fiecare vinificator va rămîne singur în fața instanței și a legii. Iar conform legii vinificatorii, firește, nu au dreptate: creditele pe care le-au contractat nu au fost rambursate (!).

Prognostind eventuala evoluție a evenimentelor în această toamnă, în legătură cu această perspectivă, experții spun că bancherii vor da ordin juriștilor și dosarele de credite ale companiilor vinicole vor ajunge în judecătoria. Iar mai departe totul va merge pe drumul bătătorit cînd toți cunosc finișul din start: gajurile vor ajunge pe mîna creditorilor.

Vinificatorii, care privesc treaz lucrurile, vād două eventuale scenarii pentru viitor:

1. În cadrul primului scenariu, va fi realizată etapa în timpul căreia vor dispărea cei care îmbuteliază vinul și care au credite compromise la bănci. Este foarte probabil că ei vor fi consolidați de către companiile mai puternice pe plan financiar și nu întotdeauna – pe plan tehnic. Pur și simplu, în viitor nu va fi nevoie de capacități mari, pentru că companiile nu vor putea comercializa cantități mari de vin. Vor rămîne cinci-șase companii care vor îmbutelia cîte 40-50 mil. de sticle. Asemenea companii vor avea nevoie de materii prime ieftine pentru îmbutelierea vinurilor.

2. Al doilea scenariu prevede o

etapă actuală pentru fabricile mici de procesare a strugurilor. Aceste așa-numite „culegătoare” sînt capabile să proceseze trei-cinci mii de tone de struguri pe sezon. În două-trei luni, managerii lor vînd materiile prime în Bielarus sau Ucraina, după care așteaptă liniștit sezonul următor. În tot acest răstimp, ele au existat fără probleme financiare, fără să facă investiții importante și fără să facă planuri pe mulți ani înainte. Acestea, cel mai probabil, tot vor fi doborîte definitiv. Asemenea fabrici se alimentează, de regulă, din plantațiile viticole vechi, pe care le-au moștenit de la fosta URSS. Ele nu au achiziționat fabrici, nu au plantat vii de soiuri europene progresiste, ci au stat, ca ploșnițele pe piață, sorbind din ea tot ce s-a putut. Și au investit, practic, tot beneficiul încasat, în obiecte de lux.

Este cert că încheierea ambelor etape, regretabilă pentru mulți, va grăbi venirea în Moldova a unor investitori care vor plasa bani în pămînt, vor planta vii, și abia apoi vor începe să acționeze după șablon – producția și vînzările de vinuri de brand. Este, pur și simplu, imposibil să nu vină nimeni cu bani grei pe acest pămînt roditor și să nu crească aici struguri, legume, fructe, grîu... Chile hrănește o jumătate de lume. Dar numai pe parcursul unei jumătăți

de an. Dar lumea are nevoie de alimente și materii prime și în a doua jumătate, și Moldova este capabilă pe deplin, trebuie să le livreze și le va livra.

Calculul puterilor

Atunci cînd ușa spre piața rusă a fost închisă chiar sub nasul vinificatorilor cu lacătul „Rospotrebnadzor”-ului, ei și-au blestemat desperați soarta și faptul că nu au calculat propriile puteri. Vinificatorii și-au reutilat masiv producțiile, au plantat sute de hectare de vii și părea că s-au pregătit de activitatea ritmică care presupune dezvoltarea dinamică a businessului cu rambursarea garantată a creditelor, dar iată că a venit ca din senin... embargoul. Și cu cît mai mult timp piața nu se deschidea, înrăutățind situația financiară a companiilor, cu atît mai mult vinificatorii reveneau cu gîndul la practicarea eronată, în viziunea lor, a businessului, care exista alături de ei. Și asta pentru că în vinificație existau firme care turnau vin din robinet, diferențiindu-l cu etichete colorate viu și cu sticle în figuri. Și atunci cînd a venit embargoul, nu a trebuit să-și facă probleme: s-au dat la dos ca să aștepte vremuri mai bune. Această parte din business nu avea plantații proprii, producții de procesare și îmbuteliere,

nici colective numeroase, prin urmare, nu a avut de suportat pierderi enorme. În timp ce la altă parte din business aceste pierderi creșteau zilnic ca un bulgăre de zăpadă. Cît fac doar dobînzile la creditele compromise de la bănci?

Deși pare straniu, dar în condițiile economiei moldovenești, anume strategia oamenilor cu o atare abordare a afacerii, cînd vinul se toarnă din robinet, s-a dovedit a fi cea mai înțeleaptă. În perioada în care piețele parcurg o stare de tranziție, managerii unor asemenea firme au ales posibilitățile cu costuri mici. Nimeni dintre ei nu avea vreun brand valoros. Aveau bursă și exista un val cînd marfa se cumpără la preț fix și pentru cumpărători nu contează, în principiu, calitatea vinului turnat în sticle.

Acest detaliu important, care caracterizează indiferența dealerilor din Rusia pentru calitatea vinului, în linii mari, a dat o lovitură puternică vinificației Moldovei. Importatorii ruși veneau în republică și spuneau: „Noi avem nevoie de vin de 45 de cenți pe sticlă!”. Iar toate celelalte – costul sticlei, al dopului, al etichetei, al muncii, al vinului – nu-i interesa pe importatori. Un asemenea vin se punea pe raft la prețul de 65 de ruble (\$2-3) și la acea etapă aceasta convenea tuturor sau aproape tuturor.

Chiar și consumatorii nu-și prea făceau griji în privința calității vinurilor. Pe teritoriile unde dominau vinurile moldovenești, consumatorii

deosebesc laptele de apă, berea de lapte și vinul de votcă. Emoțiile, soiurile, denumirile, buchetul, culoarea nu aveau un rol mare pentru consumatorul masiv. Principalul era că vinul e dulcișor.

În răstimpul care a trecut după martie 2006, vinificatorii constată că în Rusia acum mulți consumatori renunță la votcă, mai ales, femeile. Este cert că vinul bun va cunoaște progrese, dar nu atît de rapide precum își doresc, chiar azi, vinificatorii moldoveni. După embargou, managerii companiilor moldovenești deseori au prilejul să audă în Rusia că în loc de vinuri moldovenești, piața lor este inundată de vinuri din Franța, Spania, Italia, Argentina sau Chile. Dar aceasta, cel puțin, nu corespunde adevărului. Pur și simplu, acum „experiența” moldovenească a fost mutată spre aceste țări, și rușii pun întrebarea analogică deja vinificatorilor din Franța, Spania, Italia, Argentina și Chile: „Noi avem nevoie de o sticlă de vin la prețul de 48 de cenți”. Așa că managerii, atunci cînd li se spune că acum pe rafturile din magazinele ruse se află vinuri franceze, spaniole, chiliene, trebuie să trateze sceptic aceste cuvinte.

Calculul managerial

În activele multor companii vinicole este prezent, sub o formă sau alta, capitalul străin. În sensul clasic, tocmai acesta ar trebui să servească în calitate de acel strat intermediar care în perioadele grele

permite supraviețuirea, cu menținerea potențialului pentru dezvoltarea ulterioară a businessului.

Pe piață există companii în a căror structură capitalul străin a fost prezent din momentul înregistrării lor. Anume cu ajutorul lui, unele companii au reușit să creeze pe loc gol fabrici ultramoderne, care după nivelul proceselor tehnologice și al utilajului, practic, nu se deosebesc cu nimic de întreprinderile similare din Europa. Vorbind despre importanța banilor acționarilor străini pentru business, managerii fac mărturii curajoase: „La moment, banii sînt cheltuiți...”.

Există și aici o logică: în acești doi ani dificili pentru vinificație, companiile s-au constrîns pînă la limită, dar au întreținut colectivele, pregătindu-se de momentul „saltului chinezesc”. Timpul saltului însă nu a sosit, iar saltul însuși, din păcate, nu s-a produs. S-a dovedit că a fost o decizie managerială incorectă – să menții colectivul și echipa de specialiști în tot acest răstimp.

Căutînd să nu cadă de acord cu această concluzie tristă, autorul prezentelor rînduri a căutat să afle opinia vinificatorilor despre cum ar trebui să fie, la modul ideal, politica statului, pentru ca ei să nu ajungă în actuala situație deplorabilă?

Managerii companiilor au concluzionat, practic, în unison: „La modul ideal, statul ar trebui dacă nu să compenseze integral pierderile vinificatorilor de pe urma crizei ruse, cel puțin, să lase creditele bancare fără dobînzii pentru măcar opt ani”.

Calculînd cît de importantă este această sumă pentru vistieria statului, revista “Profit” a ajuns la cifra coordonată de 900 mil. lei. Deși inițial se enunța una de 1,4 mlrd. lei, din momentul crizei unii au vîndut terenurile, imobilele, o parte din active, plătind datoriile și scăpînd de presiunea băncilor.

Vinuri speciale

Încă cu mult timp înainte de criză, se credea că una dintre direcțiile

Dobînzile mari la depozitele din bănci sînt menite să acopere breșa în lichiditatea instituțiilor financiare. Amintirea din anul 1998, cînd piața s-a prăbușit și leul moldovenesc s-a depreciat de peste două ori, le stîrnește bancherilor replica: „Acum, condițiile în economie sînt diferite de cele din 1998. Atunci se ruinau și întreprinderi, și producția, iar acum se atestă creșterea consumului și a serviciilor, precum și a remitențelor de peste hotare”.

cu perspectivă în vinificație sînt companiile mici, care aveau ca scop principal îmbutelierea a 100 mii sticle de vin pe an. Cum să supraviețuiască ele în această perioadă grea pentru întregul sector?

Experții și specialiștii în domeniu afirmă că asemenea companii, desigur, vor exista, au o perspectivă bună, dar pentru o atare producție au nevoie de doi-trei vinificatori și 40 de tone de struguri. Vinificatorii vor aduce vinul brut pînă la condiția necesară, după care orice companie mare – „DK-Intertrade”, „Acorex Wine Holding”, „Lion Gri”, „Chateau Vartely”, „Vinăria Bostovan”, „Cricova” – va putea îmbuteția 40 mii sticle de vin. Dar trebuie să fie un vin calitativ și special, maturat în butoaie. Firește, un atare vin va avea un preț de cost mic, datorită costurilor de producție minime. Dar la bursă nu mai vinzi 40 mii sticle de vin, aici trebuie să ai ceva special, inedit.

Apropo, despre rentabilitatea vinificației. În fine, aceasta trebuie să aibă un nivel minim, pentru ca vinificația să se dezvolte, nu să rămînă într-o stare de stagnare. Vinificatorii estimează această rată la 35-40%, în timp ce la etapa actuală rentabilitatea brută este de 15%, iar indicatorul ei net la unele companii este, practic, în minus. Și asta pentru că din cauza politicii monetar-credite, pe care o promovează statul, vinificatorii, de exemplu, pierd la fiecare livrare de vin 20-30%. Aceste pierderi se formează din diferența de curs valutar (-10%), inflație (-10%), impozitele locale (-10%), de multe dintre care exportatorii ar putea fi scutiți pentru a evita pierderile de acasă la nivel de 30% din venituri.

Exportatorii propun statului să indexeze pierderile exportatorilor, rezultate din diferența între cursurile valutei. Să zicem, dacă exporturile de vin constituie în medie pe an \$45 mil., valoarea compensației nu depășește \$4,5 mil. Dar propunerea întîmpină obiecții. Vinificatorii li se răspunde la toate nivelurile că Fondul Monetar Internațional nu va admite așa ceva.

În această situație, involuntar,

ne întrebăm: „Prin ce se manifestă, de fapt, politica statului în raport cu exportatorii?” În condițiile în care ei caută acum să obțină produse, nu se vede politica statului. Exportatorii nici nu știu măcar care este politica de la noi în domeniul promovării mărfurilor moldovenești peste hotare. Ei nu văd schimbări în viitor, pentru că orice premise pentru schimbări sînt inexistente. Prin urmare, politica economică, exprimată prin stagnarea exportatorilor, va continua.

Comercializarea activelor de dragul salvării afacerii

Experții estimează că multor companii vinicole nu le-au ajuns doar 1,5-2 ani ca să iasă din zona riscantă de practicare a afacerii, legată de cota exagerată a resurselor de împrumut. Cei doi ani lungi și chinuitori de nopți nedormite și reflecții despre cum să păstreze businessul, să salveze compania și să rămînă pe linia de plutire nu s-au soldat cu exemple relevante de depășire a crizei.

Inițial, mulți erau dominați de un optimism, chiar frate cu eroismul uneori, care da speranța că vor putea corecta situația singuri, fără pierderi, pe cînd acum starea de spirit este alta. O parte din business înțelege clar și este vădit disponibilă să cedeze o parte din afacere de dragul salvării acesteia. Din cauza încordării nervoase constante, vinificatorii sînt bîntuiți de cele mai diferite gînduri. Ei înșiși nu au putere de voință, dar dacă cineva ar veni și le-ar propune investiții, unii, fără să stea pe gînduri, ar ceda o parte din active ca să salveze companiile și tot ce au realizat în anii de constituire. Pur și simplu, nu le-au mai rămas puteri deloc.

Majoritatea vinificatorilor sînt oameni de afaceri afirmați și prosperi. Cu regret, pentru mulți dintre ei toate acestea țin deja de trecut. Situația poate fi salvată prin venirea pe piață a unor investitori solizi, pentru care nu e mare lucru să investească 30-50 mil. euro într-o companie vinicolă. Este adevărat că companiile trebuie

"Există trei metode de ruinare: cea mai rapidă – cursele de cai, cea mai plăcută – femeile, cea mai sigură – agricultura." William PITT, conte de Amherst.

să merite investiția, de exemplu, să aibă un brand bine promovat, o producție cu tehnologiile și volumele corespunzătoare, calitatea și marca vinului și, mai ales, vii proprii, capabile să garanteze materii prime bune pentru fabricarea unor vinuri de calitate foarte bună. Dar nici acestea nu sînt toate. Managerii trebuie să aibă o viziune clară asupra perspectivelor businessului, capacitatea de a vedea viitorul companiei cu o anticipație de 3-5-10 ani. Și, în sfîrșit, ultima condiție: top-managerii trebuie să aibă un anumit curaj, o minte rece și un calcul treaz. Toate aceste calități, luate la un loc, vor ajuta la formularea conștientizată a unei concluzii deloc ușoare: de dragul salvării businessului, o parte din acesta va trebui cedată investitorilor, la un preț acceptabil.

Pentru mulți această decizie va fi dificilă pe plan psihologic. Mulți vinificatori vor fi determinați efectiv să o ia de către băncile care nu vor mai crede promisiunilor, nu vor mai întocmi noi calendare de restructurare a plăților pentru creditele expirate.

Dar și după luarea deciziei privind oportunitatea comercializării unei părți din business, vinificatorii vor avea decepții. Și asta pentru că investitorii cu bani au, de regulă, propriile imagini și viziuni asupra businessului vinicol în Moldova. Din păcate, viziunile lor asupra acestei afaceri nu coincid întotdeauna cu viziunea proprietarilor de fabrici și vii autohtoni, care cred că cunosc totul, în amănunte despre acest business, ca nimeni altul. În asemenea clipe, de regulă, survine timpul melodramelor.

În mod tradițional, poziția investitorilor cu bani se reduce la aceea că ei propun edificarea unui business mixt, practic, de la zero, de

parcă pînă la venirea lor aici a fost potopul. Pur și simplu, tot de ce dispune azi o duzină de cele mai bune companii, ei denumesc cu simplul cuvînt „platformă”, de pe care se poate face un start reușit pentru o afacere prosperă în viitor.

După un asemenea scenariu a acționat, de exemplu, un fond de investiții occidental solid, care, după ce a studiat businessul într-o companie, a fost literalmente încîntat de ceea ce a văzut: producție modernă, branduri de vin cunoscute, plantații viticole...

„Lăudat să fie managementul care a creat o atare companie. Le mulțumesc enorm acționarilor, pentru că au răbdat atîția ani, investind bani în dezvoltarea ei. Compania are un viitor colosal, dar numai cu condiția că în ea vor fi investiți, în condiții de paritate, 40 mil. euro”, a conchis investitorul, ale cărui cuvinte i-au șocat și pe manageri, și pe acționari.

Reprezentantul fondului aștepta la modul cel mai serios răspunsul la întrebarea sa: ”Cît încă acționarii sînt dispuși să mai investească în companie?”

Și, oricît de fantastic ar suna propunerea investitorului, la prima vedere, din punctul de vedere al businessului, poziția lui este impecabilă!

„Compania are o platformă și posibilitate de creștere fantastice în viitor, iar valoarea businessului său este negativă, așa că noi nu sîntem pregătiți să investim bani singuri. Iar dacă businessul este cu semnul minus, pentru ce trebuie să plătim?”, căuta să afle reprezentantul fondului.

Iese o comedie de genul: investitorul a făcut o ofertă cu următoarea esență :

- Acționari, dăruiți-ne businessul și noi îl vom dezvolta pînă la un rezultat fantastic!

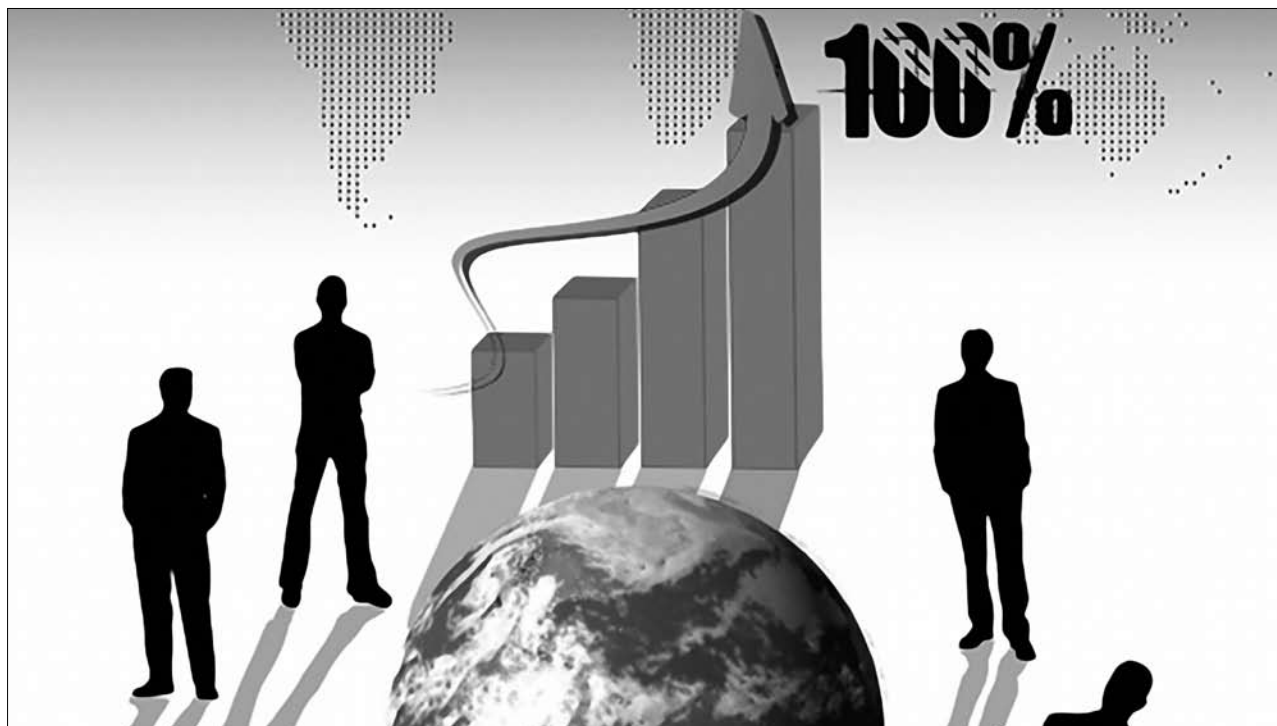
Poziția acționarilor este ușor de imaginat din start: „O ofertă mai umilitoare nu am mai auzit în tot acest răstimp. Investitorul ne face aluzie, în sensul direct al cuvîntului: băieți, dați-vă la o parte, eliberați terenul, iar noi le vom face pe toate celelalte în locul vostru”.

S-ar putea ca toate acestea să le pară unora asemănătoare cu o comedie, dar este un fapt din viața reală a unei companii vinicole. Managerii acesteia înțeleg că pentru dezvoltarea ulterioară e nevoie de bani vii, pe care investitorul îi oferă în condiții draconice. Dar, din respect față de business, probabil că acționarii au nevoie de o primă cît de cît, să zicem, un bonus de \$10-\$15 mil. Pentru că în 15 ani de existență, compania a plătit băncilor \$25 mil. doar ca dobînzii pentru credite.

Investitorul cu bani grei este un moș zgîrcit. Nu-l faci milos cu emoțiile. El a plecat lăsînd oferta despre viitorul fantastic al companiei, care poate deveni realitate dacă acționarii vor investi în ea 20 mil. euro.

Or, după încheierea sezonului de concedii, pentru acționari se întrezărește și o altă realitate – cererile de chemare în judecată. Băncile au răbdat multă vreme, au aprobat calendare de restructurare a creditelor, pe care vinificatorii le-au încălcat. Și toate în viața aceasta, inclusiv răbdarea băncilor, au capăt.

Băncile, care în acest răstimp au concentrat în mîinile lor datorile companiilor vinicole, răsкупărîndu-le de la alți creditori, dețin mai mult decît gajuri. Asemenea bănci țin în mînă afacerile vinificatorilor. Și atunci cînd va sosi timpul circumstanțelor de forță majoră, băncile vor comercializa nu liniile de îmbuteliere, nu viile, nu stocurile de vin de marcă, ci businessul vinificatorilor. ■

Ratingul siguranței companiilor de asigurări conform bilanțului semestrului I 2008

Sergiu
BALABAN

ASIGURĂTORII INTENȚIONEAZĂ SĂ RELANSEZE ECONOMIA ȚĂRII LA UN NIVEL NOU. NU VĂ VINE A CREDE? ZĂU. ÎN ANUL 2007, COTA ASIGURĂTORILOR ÎN PIB A CRESCUT CU 7% (DE LA 1,27 PÎNĂ LA 1,36%), PE CÎND PENTRU ANUL 2008 SE PLANIFICĂ O CREȘTERE DE 18%, PÎNĂ LA 1,6%. IAR PE PARCURSUL A CINCI ANI, ACEST INDICATOR, POTRIVIT ESTIMĂRILOR COMISIEI NAȚIONALE A PIEȚEI FINANCIARE, AR PUTEA FI EXTINS LA 2,5%. PENTRU ACEASTA, ASIGURĂTORII TREBUIE SĂ MAJOREZE ANUAL VALOAREA PRIMELOR COLECTATE CU, CEL PUȚIN, 30-35%. RESPECTIV, ȘI PARTEA DE VENITURI VA CREȘTE. ORICE INVESTITOR STRĂIN, AFLÎND DESPRE POSIBILITATEA DE SPORIRE A CAPITALULUI CU O TREIME ANUAL, AR TREBUI SĂ-ȘI ABANDONEZE AFACEREA ȘI SĂ INVESTEASCĂ TOȚI BANII ÎN COMPANIILE DE ASIGURĂRI DIN MOLDOVA. DAR DORITORII ÎI PUTEM NUMĂRA PE DEGETE.

Acum, la numai 10 companii din totalul de 33 există businessul străin. Cota de participare a străinilor în afacerea cu asigurările nu depășește 30% (pentru comparație: în sectorul bancar acest indicator a depășit demult 70%). Aceste cifre sînt

relevante din punctul de vedere al libertăților, transparenței și al puterii de atracție a pieței. Mai exact, al pieței care existase pînă nu demult, întrucît situația se corectează treptat.

Dacă apreciem cauzele lipsei investițiilor din exterior în acest

sector, acestea nu se pot limita doar la factorul, la care asigurătorii fac trimitere cel mai des – „piața e foarte mică, de aceea nu prezintă interes pentru cetățenii străini?”. Mai exact, ea nu era prea comodă, clară și sigură pentru investitorii serioși. Vreme

îndelungată, piața s-a dezvoltat în condițiile în care lipseau regulile de joc clare, se baza mai mult pe protecționism. Ca rezultat, cinci companii au ajuns să dețină 70% din piață.

Nu putem spune că tot ce este negativ a fost depășit, deși s-a făcut mult. Există o lege nouă, dar mai sînt necesare o mulțime de acte subordonate legii. S-au schimbat condițiile de licențiere, dar nu și mentalitatea, și condițiile de asigurare, mai ales, la capitolul plăți în termenul stabilit. Să luăm, cel puțin, familiile aviatorilor decedați în accidentul aviatic din Irak. Au trecut doi ani, iar ele așa și nu pot ridica cei cîte \$10 mii care li se cuvin. Or, acesta este un caz special, care dovedește nu numai slăbiciunea și prestigiul nu prea mare al autorităților aeronautice moldovenești pe plan internațional, dar și imperfecțiunea legilor de bază, civile și de asigurări ale țării, legi care admit asemenea situații.

Este interesant să urmărim cum autoritățile de control prind aproape că lunar dacă nu escroci, atunci, vorbind mai eufemistic, contravenienți care colectaseră mai înainte prime de asigurare de la populație, iar acum caută să treacă tiptil în umbră. Lupta împotriva unor asemenea tendințe este o sarcină dificilă, pentru că respectivii au un argument pe deplin legitim: statul cere majorarea fondului social, iar bani nu sînt. Unii propun suplimentarea capitalului cu imobile

și terenuri, dar legea scrie expres – doar cu mijloace lichide. Cei siliți să plece sau care pleacă de bună voie vor returna o parte din bani clienților independent sau prin intermediul judecătorilor, dar o sumă mare va fi anulată în legătură cu expirarea termenelor angajamentelor.

În continuare, prezentăm lista pretendenților potențiali la eliminare. Este greu să spui despre o companie că este de asigurări, dacă primele se numără cu miile de lei, iar reducerea rezervelor – cu zecile de procente.

Este incertă situația „Transelit”. În șase luni, aceasta și-a redus activele cu 13%, lichiditatea - cu 17%, rezervele de pierderi - cu 34%. Aproape aceeași situație există la „Afes-Moldova” și la „Accept Insurance”. O situație ceva mai bună, dar care s-a înrăutățit vizibil, se atestă la „Garant” și la „Alianța-Moldcoop”. „Adara-S”, căreia i-a fost retrasă licența, a considerat că nu este cazul să prezinte raportul. „Dasc-Plus” (Euroasig Grup) cu active de 4,8 mil. lei a fost amendată de Comisia Națională a Pieței Financiare (CNPF) cu 0,1% din capitalul social, dar își continuă activitatea. Toate, pentru binele lor, au rămas în afara ratingului și a evaluărilor suplimentare.

Deocamdată, nu este pe deplin cert destinul „Notabil-Polis” și al „Universalna” AG. Colectivele acestor companii sînt dispuse să lucreze serios, pe cînd acționarii stau pe gînduri dacă au nevoie de o asemenea afacere în Moldova. Prima, ca să

se mențină la suprafață, va avea de recuperat ceea ce a pierdut, ceea ce, deocamdată, nu-i prea reușește. În cazul celei de-a doua, este evident că cineva îi pune piedici. Cel puțin, avem impresia că renunțarea acționarului principal al companiei de asigurări ucrainene „Universalna” la investițiile ulterioare în Moldova nu este întimplătoare, deși cei de acolo spun că aceasta are legătură exclusiv cu criza de lichiditate. Este interesant că suspendarea activităților acestui investitor a vizat nu numai Moldova, dar și Bielarusi. O comparație nu prea plăcută, care atestă restricții în libertatea antreprenoriatului și menținerea unor riscuri suplimentare. Pe de altă parte, precum am spus, riscurile, chiar dacă există în Moldova, sînt acoperite cu vîrf prin profitabilitatea bună și potențialul de dezvoltare bun.

Se pare că investitorii din Rusia au înțeles aceasta. O dovadă în acest sens este cumpărarea de către grupul „Rosgosstrah” a unuia dintre liderii moldoveni în domeniul asigurărilor – „Moldasig”. Rușii au decis să facă un joc de anticipație. Președintele și unul dintre acționarii principali ai «Rosgosstrah», Daniil Haceuturin, a mărturisit: „Să investești în Moldova trebuie acum, la stadiul de dezvoltare, iar atunci cînd economia va fi puternică, investițiile s-ar putea să fie nerentabile”.

Amintim că rușii au cumpărat „Moldasig” în mai 2008, cu \$5 mil., prin intermediul companiei ficcă cipriote „Linekers”. Haceuturin a promis atunci că, în 15 ani, toate veniturile vor fi reinvestite, ceea ce urmează să ajute „Moldasig” să-și extindă cota de piață de la 28 la 35%. Se pare că el a avut în vedere cota primelor colectate, care în active este de 19,4%, în lichiditate - de 37,4%, iar în capitalul social - de 4,6%, în primele transmise în reasigurare - 50,9%, iar în beneficiul total încasat – 14,5%. Cifrele sînt impresionante pentru o companie relativ tînără. Dar faptul demn de remarcat este acela că asigurătorul caută să mențină mereu

Companii care degradează

	Modificarea în lunile ianuarie-iunie			Prime colectate (mii lei)
	Active	Rezerve	Active lichide în rezerve	
MOBIAS	-18,57	-0,12	0,00	0
KORUNTU-ASIG	-2,33	-55,27	-42,57	54,3
EDICT	-1,35	16,30	-2,62	0
NOTABIL-POLIS	3,64	-90,88	73,98	0
DELTA	1,54	-16,00	-11,91	1,94
ASIVIT	1,12	-6,29	3,61	326,3
ALIANȚA-MOLDCOOP	12,85	-0,18	-0,18	539,9
GARANT	-0,29	9,09	-1,58	593,8
ACCEPT INSURANCE	14,92	-30,47	-32,27	658,3

datoria față de clienți la un nivel scăzut, iar la momentul tranzacției nu avea datorii deloc. Cel puțin, aceasta a declarat fondatorul nou, dînd speranța că tradiția va fi respectată și în continuare. „Moldasig” a ocupat locul trei în rating.

Primul loc îl deține „Grawe” AV, care a acumulat un număr maxim de puncte după rata lichidității și calitatea activelor. Compania se numără printre asigurătorii cu dezvoltarea cea mai dinamică în grup – în șase luni, activele ei au crescut cu 56,4%, iar capitalul social – de șase ori, pînă la 22,5 mil. lei. Nici compania „Carat”, afiliată „Grawe”, nu rămîne în urmă și și-a extins capitalul social cu 400%. Împreună cu proprietarul, ea și-a schimbat și managerii, dovadă că fuziunea nu a mers tocmai strună.

CNPF a prevăzut din timp fuziunile masive și fuga de pe piață, și a adoptat, în iunie, o hotărîre strategică corectă, prin care obligă companiile de asigurări și reasigurătorii ca la asociere/reorganizare, transmiterea pachetelor de asigurate unul către altul, să-și informeze în prealabil clienții asigurați.

Asigurătorii au prins a vorbi imediat că cerințele noi complică procedura de fuzionare, pentru că doar pentru transmiterea portofoliului vor trebui colectate 16 documente, o parte dintre care vor impune antrenarea unor evaluatori suplimentari și a unei companii de audit. Partea primitoare trebuie să elaboreze o strategie specială de gestionare a contractelor, să prezinte un plan de afaceri și să dovedească faptul că are mijloace disponibile pentru acoperirea riscurilor.

Rigorile noi au vizat și companiile care au declarat asocierea pînă la adoptarea hotărîrii – „Carat” cu „Grawe asigurări de viață” și „Vitoriasig” cu „Koruntu-Asig”. Ca rezultat, acționarii au decis să nu asocieze noile lor subdiviziuni, ci să le păstreze ca unități juridice independente. Pentru „Koruntu-Asig” aceasta s-a dovedit a fi o sentință

mortală – compania se închide. „Carat”, ca una dintre cele mai mari companii moldovenești, spre deosebire de „Grawe”, specializată exclusiv pe asigurări de viață, rămîne cu mai multe tipuri de asigurări.

„Asito” rămîne lider pe piața la active (307,3 mil. lei) și mărimea capitalului social (46,5 mil.), deși „Moldasig” a venit foarte aproape de ea (224,76 mil. lei și 12 mil. lei, respectiv). Situația nu este surprinzătoare, pentru că cea din urmă, timp de un an, este lider la valoarea primelor colectate (120,46 mil. în trimestrul doi 2008 față de 93,33 mil. lei la Asito). A treia la valoarea activelor, „Grawe” (66,66 mil. lei) va mai avea de lucrat bine ca să-i ajungă din urmă pe primii la acest indicator. Chiar și luate la un loc, „Grawe” + „Carat”, nu vor ajunge nici la o jumătate din activele liderilor în parte, iar pentru a atinge nivelul la primele colectate vor trebui să-și înzecească eforturile.

După dinamica sporirii rezervelor în trimestrul doi, sînt demne de remarcat „Donaris-Group” (+114,25%), IPB „Delta Asigurări” (106,48%), „Sigur-Asigur” (42,95%). Cifre negative se atestă la 15 companii, majoritatea cărora sînt specificate pe lista celor în degradare.

Capitalul social a fost crescut, în principal, la companiile mari, care înțeleg că va fi greu să se apropie imediat de cerințele normative, dar trebuie să se dezvolte.

Liderul grupului al doilea, „Garanție”, a avut în trimestrul doi neplăceri cu CNPF. Compania a calculat rezervele tehnice după propria metodologie și a lucrat cu o singură bancă, fapt pentru care a încasat sancțiuni în mărime de 0,25% din capitalul social. Judecînd după raport, s-a făcut un control minuțios și care, probabil, a fost benefic, pentru că după toate recalculările, indicatorii „Garanție” s-au îmbunătățit, cel puțin, în limitele criteriilor care se folosesc în rating.

Așteptările pieței sînt cele mai trandafirii. Toți asigurătorii

savurează posibilitatea de a transforma asigurările de imobile într-un tip obligatoriu. În condițiile de instabilitate a economiei mondiale, se vor găsi și clienți care doresc să se asigure împotriva riscurilor financiare. Important este ca asigurătorii înșiși să fie pregătiți de aceasta.

Guvernul a continuat practica de subvenționare a asigurării împotriva riscurilor în agricultură. A apărut și o companie alternativă în raport cu „Moldasig” în acest domeniu, al cărei exemplu ar putea fi urmat și de alți jucători mari. Acum, între CNPF și Consiliul Consultativ al acesteia, din care fac parte reprezentanții companiilor de asigurări, au loc dezbateri serioase cu privire la tarife. De faptul cine le va cîștiga, va depinde, cel puțin, stabilitatea pieței. O veste îmbucurătoare pentru clienți a fost aceea că odată cu aprecierea leului s-au redus tarifele la „cartea verde”. Judecînd după informațiile din teritoriu, persoanele juridice beneficiază mai activ de serviciile companiilor despre care discutăm, inclusiv, prin intermediul brokerilor. Și, în sfîrșit, presa a început să scrie mai mult despre piața asigurărilor, iar odată cu alegerea noii componente a asociației asigurătorilor, piața va căpăta o formă aproape finalizată, din punctul de vedere al structurilor. ■

Ratingul companiilor de asigurări, atribuit de revista economico-financiară Profit, exprimă opinia redacției despre capacitatea managementului companiei de asigurări de a atrage eficient resurse și de a le plasa sigur, respectînd lichiditatea înaltă (dar nu excesivă) și, în același timp, de a obține o rentabilitate maxim posibilă, totodată, îndeplinindu-și onest toate obligațiile față de asigurați, atunci cînd apare un caz de asigurare. Ratingul companiilor de asigurări, atribuit de revista Profit, nu este o recomandare pentru a începe sau a înceta cooperarea cu o companie de asigurări sau alta, precum nici nu constituie o opinie despre valoarea de piață a acțiunilor companiei de asigurări. Acest rating se întemeiază pe dările de seamă oficiale ale companiilor de asigurări.

RATINGUL COMPANIILOR DE ASIGURĂRI DUPĂ SEMESTRUL I 2008

Locul	Denumirea companiei	Active	Lichiditatea		Suficiența de capital		Calitatea activelor		Pierderi	Rentabilitatea		Total
			K1	K2	K3	K4	K5	K6		K7	K8	
Active de peste 30 mil. lei												
1	GRAWE AV SA	66 659 194	28,40	200,00	83,41	48,94	150,00	6,06	5,86	13,13	3,97	539,77
2	MOLDASIG SRL	224 762 031	92,41	171,39	117,97	7,74	94,15	6,46	1,89	12,82	13,13	517,96
3	CARAT SA	60 428 796	52,41	167,20	112,75	23,98	59,70	31,42	6,25	41,42	10,71	505,84
4	MOLDCARGO SRL	56 917 253	87,44	160,72	106,22	33,10	9,31	16,28	7,19	29,56	6,55	456,36
5	MOLDOVA-ASTROVAZ SRL	47 385 021	47,47	104,75	139,91	45,29	0,79	52,24	9,16	32,80	7,05	439,48
6	SIGUR-ASIGUR SRL	47 116 232	21,91	96,87	124,32	36,91	8,70	9,75	50,00	32,21	12,16	392,84
7	ASITO SA	307 347 527	26,03	58,05	77,71	31,61	21,14	80,00	0,86	4,18	1,14	300,72
Active de 20-40 mil. lei												
8	GARANȚIE SA	20 121 607	79,92	120,70	134,33	28,81	82,49	3,70	15,92	50,00	20,00	535,86
9	DONARIS-GROUP SA	35 019 969	200,00	116,64	109,11	28,25	41,64	27,32	0,80	6,68	1,17	531,63
10	EXIM-ASINT SA	24 815 010	48,51	161,77	96,05	56,82	90,82	16,28	1,80	3,96	0,61	476,62
11	VITORIASIG SRL	24 137 510	30,04	145,61	129,23	99,01	16,96	19,68	2,63	2,80	0,35	446,31
12	VICTORIA ASIGURARI SRL	33 437 422	15,92	163,13	149,20	17,34	19,54	14,01	4,82	13,63	11,40	408,99
13	AUTO-SIGURANTA SA	21 522 368	43,10	74,93	131,51	42,54	34,90	42,58	4,66	13,78	3,53	391,53
Active de sub 20 mil. lei												
14	ASTERRA GRUP SRL	17 573 824	21,18	159,38	150,00	82,46	59,97	74,60	12,14	23,86	3,53	587,13
15	ACORD-GRUP SRL	10 754 257	62,90	178,40	113,28	80,85	115,36	6,45	13,15	9,22	1,31	580,93
16	IPB DELTA ASIGURARI SRL	10 143 662	40,64	165,84	142,74	100,00	104,77	14,01	2,14	3,15	0,39	573,70
17	GALAS SA	11 426 964	124,97	160,34	108,05	50,93	41,39	9,52	14,84	44,99	7,21	562,24
18	ARTAS SRL	17 892 408	165,01	192,60	101,70	32,48	40,38	19,46	0,00	0,00	0,00	551,64
19	KLASSICA ASIGURARI SA	6 100 920	38,55	178,57	122,30	95,87	62,81	11,71	0,70	0,57	0,07	511,16

REZULTATELE ACTIVITĂȚII COMPANIILOR DE ASIGURĂRI ÎN SEMESTRUL I 2008

Denumirea companiei de asigurare	Active (total)	Active nete	Capitalul statutar achitat	Rezervele și fondurile de asigurare		Active lichide din contul rezervelor	Plata despăgubirilor și sumelor de asigurare	Inclusiv recompensa procentuală a pagubilor pe riscurile primite în reasigurare	Primele de asigurare	Inclusiv primele de asigurare și portofoliul de prime încasate pe riscurile primite în reasigurare	Primele transmise în reasigurare	Profitul (pierderea) perioadei raportate până la impozitare
				Total	Inclusiv rezervele de daune							
2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ACCEPT INSURANCE SRL	3 894 264	3 314 342	4 000 000	365 255	10 091	330 907	229 997	0	658 258	0	9 731	-177 901
ACORD-GRUP SRL	10 754 257	6 987 265	6 000 000	911 311	24 714	774 614	108 105	483	3 364 717	66 013	2 833 729	581 616
ADARA-S SRL	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
AFFES-MOLDOVA SRL	38 347 535	14 018 621	4 500 000	18 651 731	4 792 208	4 758 256	9 158 632	289 023	9 047 846	301 449	2 701	4 702 467
ALIANȚA-MOLDCOOP SRL	7 174 854	4 693 477	4 021 000	1 400 665	10 528	1 400 665	66 350	0	539 912	0	0	605 476
ARTAS SRL	17 892 408	7 272 994	4 010 000	4 525 670	1 251 364	4 153 012	1 815 825	7 776	67 468 897	812 844	2 127 161	2 081 110
UNIVERSALNA AG SRL	4 295 381	4 174 758	4 000 000	3 255	148	3 255	0	0	1 500	0	0	-507 449
ASIVIT SRL	5 145 031	2 300 819	2 001 228	2 679 957	131 872	2 679 957	154 652	0	326 343	0	0	299 591
ASTERRA GRUP SRL	17 573 824	12 667 407	10 000 000	4 424 415	217 617	3 359 875	226 546	0	5 437 241	0	0	2 605 889
AUTO-SIGURANTA SA	21 522 368	11 067 121	5 375 000	7 284 907	209 812	2 600 750	1 210 699	0	4 544 939	0	0	1 647 356
CARAT SA	60 428 796	29 850 335	10 000 000	26 048 361	2 776 830	20 750 296	7 351 500	83 274	37 232 637	0	6 889 443	7 903 217
KLASSICA ASIGURARI SA	6 100 920	4 234 448	4 036 000	603 212	8 876	513 212	137 890	0	1 938 521	0	1 044 351	20 507
EUROASIG GRUP SRL	4 789 646	3 780 147	4 012 148	814 748	23 037	692 536	126 008	0	1 586 775	0	0	92 783
DELTA SRL	2 942 901	870 447	4 046 349	635 507	473 640	635 507	436 933	0	1 940	0	0	-581 282
KORUNTU-ASIG SRL	2 989 171	2 936 462	3 000 000	42 353	1 692	42 353	11 222	0	54 325	0	0	-13 168
DONARIS-GROUP SA	35 019 969	9 692 411	6 828 300	15 082 672	705 331	8 382 283	11 474 522	0	26 278 636	0	4 205 731	588 729
EDICT SRL	20 190 796	7 049 953	5 700 000	12 647 536	9 218 921	9 588 707	74 764	0	0	0	0	776 249
EXIM-ASINT SA	24 815 010	10 669 082	9 771 100	5 037 912	142 107	3 832 861	1 231 670	32 946	4 816 719	93 728	2 104 964	440 176
GALAS SA	11 426 964	5 038 682	4 006 360	2 966 722	562 030	2 266 352	1 794 794	56 277	4 730 775	273 935	1 579 133	2 136 125
GARANT SRL	3 869 388	3 403 262	4 500 000	314 869	56 088	255 659	237 082	0	593 832	2 241	251 376	577
GARANȚIE SA	20 121 607	9 886 123	4 000 000	7 638 937	4 038 571	4 393 041	1 817 753	1 795	8 066 572	8 423	4 164 017	5 902 128
GRAWE AV SA	66 659 194	36 388 422	22 500 000	23 182 216	0	22 090 491	192 547	0	21 340 039	0	1 148 417	6 592 967
MOBIAS SA	565 246	-505 335	350 150	704 669	705 542	21 714	0	0	0	0	0	-168 016
MOLDASIG SRL	224 762 031	45 464 119	12 000 000	126 449 151	28 206 151	103 257 447	30 143 682	262 320	120 461 025	117 218	50 595 467	11 624 708
MOLDCARGO SRL	56 917 253	21 188 902	13 000 000	18 009 098	803 011	13 790 544	10 498 388	957 068	29 798 553	784 386	10 983 622	6 281 177
MOLDOVA-ASTROVAZ SRL	47 385 021	26 157 775	14 811 100	17 325 808	2 046 741	8 646 922	6 843 606	0	23 678 349	0	1 310 334	7 704 297
NOTABIL-POLIS SRL	4 646 618	4 343 698	2 000 000	52 866	43	52 866	38 640	0	0	0	0	534 690
VICTORIA ASIGURARI SRL	33 437 422	18 511 954	4 000 000	14 386 473	1 415 684	11 181 866	2 189 504	19 609	6 355 376	49 414	1 817 330	3 363 473
ASITO SA	307 347 527	118 410 584	46 515 340	135 049 222	11 574 142	37 352 115	31 692 682	0	93 330 283	0	7 269 002	5 622 830
IPB DELTA ASIGURARI SRL	10 143 662	7 430 257	7 000 000	1 957 911	185 969	1 547 065	198 441	0	3 640 796	0	74 850	203 618
SIGUR-ASIGUR SRL	47 116 232	35 742 472	12 000 000	4 437 157	617 127	2 047 989	64 834	0	2 239 508	1 256	169 515	10 764 636
TRANSEUIT SRL	14 298 757	8 895 392	4 660 000	4 903 687	162 112	2 493 756	2 268 269	0	6 040 892	0	528 668	129 256
VITORIASIG SRL	24 137 510	17 201 961	16 492 399	3 309 272	582 860	2 295 782	1 258 651	4 370	3 606 259	82 799	274 022	422 801
TOTAL	1 156 711 563	493 138 357	259 136 474	461 847 525	70 952 859	276 192 655	123 054 188	1 714 941	426 459 465	2 593 706	99 383 564	82 180 633